

יצאים לדרך

במשך ימים יללה רוח סערה על פסגות הרי האלפים בצרפת. התיירים וחובבי המג' לשים כבר חזרו מזמן לבתיהם.

בעיירה שאמוני ישבו מורי הדרך המק' צועים, גמעו את השכר, התלוננו על מזג האוויר והתלוצצו על חשבון מורי הדרך של הכפר סנטיורבה השכן.

שיירת ההצלה בדרבה
במחצית הדרך, חלל

במרומי השמים מעליהם נאבק טייס אוירון גוסעים הודי "קונסטלישן" — 4 מנועים — עם הסערה בדרך לגינבה, מעבר להרים. האוירון הסיע 40 מלחים מפקיסטאן, בדרבה לאנגליה, לקבל אניה חדשה. ניזר במנוע סנטיורבה הבודד דומה כי שמע רעש מזור, ואחרי כן שוב השתלטו צוויחות הרוח. יומיים אחרי כן, נתגלו שרידי המטוס על פסגת מון-בלון בגובה של 5080 מטר, ע"י טייס אוירון סיור שנשלח לגלות את עקבותיו.

בימי חורף מכוסה מון-בלון בשיכבה עבה של שלג טרי העלול להדרדר תהומה מזעזע קול בלבד. היה ודאי כי אף אחד מנוסעי המטוס, לוא גם נשאר חי, לא יוכל לחיות יומיים על ההר.

חוק ההרים. אך במעמקים קיים חוק אילם המחייב כי אם מאבד איש את דרכו, או נלכד בהרים, חייבים לחפשו. בשאמוני, לבש רנה פאיר, מוריר ראשי של ביה"ס לטיפוס-הרים של הצבא הצרפתי, את בגדיי ההר שלו, מרח את פניו בשומן גוד קור הרוח החודר, אסף 25 מחבריו ובפשטות הכריו: "יוצאים לדרך". בסנטיורבה השכן, התקשר לואי ואלה, איכר שעבד כמורה דרך בזמנו הפנוי, עם חמשה חברים בטל פון, תשובתם הקצרה היתה: "מתי מת' חילים?"

וכך יצאו שתי קבוצות הצלה לחפש את המטוס. במחצית הדרך, עזב פאיר את קבור צתו לברוק את הדרך שלפניהם. רוח עזה, פתאומית, העיפה אותו ואחריו מפל של שלג. שעתים אחרי המקרה, קיבלו אשתו ושני בניו ידיעה באלחוט כי רנה מת. מיד אחרי כן, נתקבלה פקודה מהצבא שעל כל האנשים לחזור מיד. היה זה כבר לעת ערב.

מן הכפר יכלו התושבים לראות שורה של גקודות-אור קטנות מתקדמות הלאה לכיוון הפסגה. היתה זאת קבוצת-ההצלה מסנטיורבה שלא היתה מצוידת באלחוט, ולכן לא שמעה את הפקודה לחזור. הם נשאו עמם כמויות גדולות של שומן למ' ריחה ומשקאות חריפים. לבסוף הגיעו לצ' ריפון עוזב ושם בילו את הלילה.

למחרת בשש המשיכו את דרכם. רגלו של אחד מהקבוצה קפאה, והוא נשלח חזרה לכפר. ב-4 אחר הצהרים הגיעו לצריפון אחר בנעלים קפואות.

"היה שם עכבר — מה הוא אכל ואיך חי אני יודע. הוא ניסה כל הזמן לאכול את שער ראשו. למחרת משתנו את עצמנו היטב בשומן, התעטפנו בסכבות-צמר ושוב יצאנו לדרך". בשנה עשר הגיעו למקום התאונה.

בובה, ראש, יד... "דבר ראשון שמשך את תשומת לבנו היתה בובת יל-דים, וזה זעזע אותנו. אחרי זה מצאנו יד, ראש, רגל, אך לא גוף אחד שלם. העצם הגדול ביותר שהיה מונח שם, היה גלגל האוירון."

הקבוצה חיפשה במקום. כל צעד היה מאבק ברוח החזקה. נמצאו שלוש חבילות דואר והקבוצה חזרה בדרבה לכפר. "ובאיה מהירות ירדנו!" מתפעל ואלה. "בסך הכל חמש שעות!"

באותו לילה שנו תושבי סנטיורבה שמפן במקום הגרגו הרגיל שלהם. מברקי ברכה באו מכל קצווי תבל. ציר הודו, סרדאר סינג מליק, שביקר אצל אלמנת פאיר, הבטיח כי לעולם לא תרשה לה ממ' שלתו מתסור או מצוקה כספית. הוא פתח בנאום תודה, אך באמצע הפסיק, ופרץ בבכי.

פלאפל בניו-יורק

ב,ניו-יורק פוסט", עתון הערב של ניו-יורק, הופיעה לפני ימים אחדים רשימה: "מטעמים ישראליים בניו-יורק". העתון סיפר על מסעדה יהודית כשרה המוכרת את "המאכל הישראלי המפורסם — פלאפל". סופר "העולם הזה" בניו-יורק שיצא לחקור את הדבר מוסר: —

עליתי על הרכבת התחתית ושמת פעמי לכיוון רחוב אסקס מספר אחד; רציתי להזכיר במו פי באמתותו של המאמר!

המסעדה הכשרה שוכנת ברובע היהודים המפורסם של ניו-יורק, באיטסי סייד ("הצד המזרחי"). ברחובות הרובע אפשר לפגוש ביהודים בעלי זקנים ארוכים, פאות מסול-סלות ותלבושת חסידים שחורה. האוון קולטת רק אידיש. האנגלית נחשבת, ברובע יהודים צפוף זה, לשפה זרה... מוכרי ה-עונונים מכרזים בקולי קולות על עתור ני הלילה האידשאי, ואילו מערכת ה-עונון הסוציאליסטי-אידישאי "פארווערטס" שוכנת גם היא לא רחוק מ"מסעדת הפ-לאפל".

מעבר לגבול טולכרם

(ראה עמודים 9-8)

יום אחד עצר משמר ערבי בגבול המשו' לש אדם כבן 35, שהגיע מהשטח הישראלי. האיש היה לבוש חולצה ספורטיבית וסנ' דלים והתנהגותו היתה חשודה: הוא צעד במהירות, כשהוא שקוע במחשבות, ושר בקול רם. ועל הכל — הוא לא שם לב בכלל לעובדה, כי הוא עובר את הגבול. היה ברור, כי האיש הזה כנ' להסכם שביתת הנשק...

בראותו שני חיילים מזוינים ברובים התלהב מאד למראה עיניו, אמר להם בעב' רית צחה "שלום, חברים!" וטפח על שכמו של אחד מהם. הואיל והאיש לא ידע יותר משלוש מלים בעברית (המלה השלי-שית — "להתראות") וגם ערבית איננו שר-מע, העניק להם חיוך לבבי וביקש להמשיך בטילו בכוח טול כרם.

"מזינו" — קבע אחד החיילים היודע מנסיונו על מטורפים אחרים, שעברו את הקוים. הם תפסו את התייר המזרז וסחבוהו בחזרה. בינתיים הגיע קצין ששמע צרפתית האינדינט חוסל בכי טוב.

המטייל העלוי, שחצה את הגבול תוך שירה, היה אליעזר דה קרבלין, המנצח הברזיליאני, המהפנט במשך כמה שבועות את הקהל המוסקלי בארץ. אמר קרבלין: "אצלנו בברזיל לא עוברים כל כך מרר הקהל הישראלי. שיש חפץ הגדירו כ"קהל

בן הג'ונגל חותם אוטוגרפים. כמ-עט ערב ערב עומד קרבלין על דוכן המנצח-חם בתלאביב, ירושלים או חיפה, ומלהיב את מאזיניו. בן הג'ונגל הזה, שאמנים גור-לים כקוסביקי מנבאים לו קריירה גדולה, נמצא עתה בתוך תהליך הכיבוש הזה. אפילו הקהל הישראלי. שיש חפץ הגדירו כ"קהל

הלויתו של רנה פאיר
באמצע הנאום, בכי

סופיסטי" גמר הלל על קרבלין למרות שאינו פעיל בשביל המגבית המאוחדת, ובכלל, טרם שמעו מפיו הכרזות ציוניות.

עודף מרץ עצום מאפיין את קרבלין. בעמדו על דוכן המנצח הוא מזכיר "הר-געש מאופק בכפפות מש", כפי שהתבטא אחד המבקרים כאן. אולם במשך היום, לפני הקונצרט, מכיר המוסיקאי כמה דרכים המשמשות פורקן לעודף הזה. ואחת מהן היא ההליכה במשך שעות. יום עזוב קרבלין את ביתו (בית התזמורת שברוך לרמתיגן), והולך ברגל לשפת הים בהרצליה כדי להתרחץ בים. לאחר שחיה של כמה קילומטרים בלב הים הוא חוזר ברגל לתל-אביב. אולם המטרה איננה ספורטיבית גרי-דא: הדרך מוקדשת לריכוז אמנותי ושירה בקול רם מתוך הפרטיטורה שבלב. יום אחד נמאסה עליו הדרך להרצליה והוא בחל בכוח אחר מבלי לדעת שהוא עובר את פתח-תקחה.

צעירה ביישנית וצמח שיכור. שלא כדוגמת אמנים צעירים אחרים, שהמול האיר להם פנים והם עלו בסולם הקר-ייר והפכו, פרימודנות, נשאר קרבלין אדם פשוט, גברי וכה. הוא אינו גותן לאדם אחר לסחוב את מזוודתו, כשהוא הולך או חוזר מקונצרט. הוא איננו מפלרטט עם הק-הל, והוא איננו "מכריו" על עיפותו. "או-טוגרף?" — הוא שואל הראשון בראותו צעירה ביישנית על פתח חדר האמנים — "בבקשה, באי הנה, אני אוהב לתת אוטור-

גרפים, אם את חושבת שזה שווה משהו". כמנצח — מועטים, כמוהו, בין הכוכבים הצעירים, אשר אינם מחשבים את הרושם שעליהם לעשות על הקהל בגבם. להיפך — הוא עושה מאמצים רבים כדי לשלוט על "הזיקה לבלאט". ואולם, על הבעת פניו ועל

הקומפוזיטור משה רפפורט
בראשית הדרך, קיבוץ

השירה בקול רם, שעה שהוא שקוע ביצירה המוסיקלית, אינו יכול לשלוט. כדי ל"הר-אות" את קרבלין לקהל הישראלי "מצדו השני" הפליג מקסים סלומון, צלם מערכת "העולם הזה" לעבר הרפתקאה עתונאית. הוא תפס כסא בין מנגני התזמורת, בשעת החזרה, ואם כי הוא חובב מוסיקה מושבע, עוד לא נזדמן לו ליהנות מקונצרט כמו בפעם זאת. אלא שלאחר הקונצרט ירד מהבמה שיכור למחצה, המום על ידי המו-סיקה ו"הצעקות הפולחניות" של המנצח...

מאחרי רפרוד של אופוס 35

לפני כ-16 שנים בא לירושלים, מקטו-ביץ אשר בפולין, אדם צעיר לימים אך מנוסה בנגינה בצ'לה. מלבד הנסיון בנגינה בתזמורת האופרטיב הטובה של קטור-ביץ, הביא אתו האיש שתי רביעיות מיר-תרים מפרי עטו והרבה התלהבות לארץ ול"חזון העתידי". בסך הכל היה זה טיפוס מונר: מיד בהגיעו לארץ הכריזו, כי שפתו תהיה מעתה אך ורק עברית והוא עצמו שומע בקושי כמה מלים בשפתו החדשה. על אף עברו המתבולל במוסיקה, נאחז מיד בעריון היצירה העברית המקומית, שקע בחקר המקורות, בחלומות ובקומפוזיציה. זה לא היה מספיק כדי להתקיים בירושלים בימים אלה ועל כן הלך האיש לנגן בבית קפה.

הציילסון בקפה "וינה" בירושלים ביי-מים ההם היה משה רפפורט, הי-קומפוזיטור הידוע בשיריו "ירושלים", "חלמתי חלום" ורבים אחרים. הוא שחיבר את הקונצ'רטו הישראלי הראשון לצ'לה, שבוצע ב"קול ישראל" ביום א' שעבר. מכ-מה וכמה בחינות היה רפפורט מנגן בית קפה מיוחד במינו: היה זה מנגן הקפה היחידי שחלם על... הקיבוץ. אמנם ירושלים ביי-מים ההם לא היתה דומה ל"פריו הקלוקלת", (אפילו לא לתלאביב של היום), לא היה בה הצביון של חיי לילה אירופיים, אך בשביל רפפורט היה זה מספיק כדי לעמוד על הירידה המוסרית של החברה... וביום בהיר אחד, לתמהונם של מכריו ומעבדיו, ארז את מזוודתו ויצא להשתקע ברמת הכובש.

כמה שנים ארך "תהליך הטיהור מגלות העיר..." עד כי ידיו של המוסיקאי סכלו את העבודה בשדה. היה זה בשבילו הישג הוא אחד מאותם המועטים בין מחברי המוסיקה שלנו, הרשאים לומר, שהם מכיר-רים את הארץ שמחוץ לקפה "פראק" בתלאביב. מקץ תקופה מסיימת חזר רפפורט המחודש לעיר, כשבתקו יצירות רבות, וכולם בסגנון ישראלי-רפפורטי (השם רפ-פורט הוא השארת הגלותית היחידה ש-הקומפוזיטור לא יכול משום מה להיפרד ממנה...)